

Вінницький національний технічний університет
Факультет машинобудування та транспорту
Кафедра автомобілів та транспортного менеджменту

**«ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДУ ДІАГНОСТУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО СТАНУ
ШИН ЗА ЖОРСТКІСНИМ ПАРАМЕТРОМ В УМОВАХ СТАНЦІЇ ТЕХНІЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ «БОШ АВТОСЕРВІС АВТОДРОМ» МІСТО КАЛИНІВКА»**

Графічна частина
магістерської кваліфікаційної роботи

Розробив: студент гр. 1АТ-17м

Б.В. Рикун

Керівник: к.е.н., доц. кафедри АТМ

Т.В. Макарова

Вінниця ВНТУ 2019

МЕТА ТА ЗАДАЧІ РОБОТИ

Метою магістерської випускної роботи є підвищення безпеки руху легкового автомобіля шляхом поліпшення діагностування експлуатаційної властивості автомобіля – курсової стійкості руху.

Об'єкт дослідження – процес кочення еластичного рушія легкового автомобіля.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються наступні **задачі**:

- ✓ визначення та аналітичне дослідження факторів які мають вплив на КСР;
- ✓ проведення експерименту для визначення найбільш впливового фактору (навантаження на колесо або внутрішній тиск);
- ✓ вибір обладнання для діагностування експлуатаційного стану шин легкового автомобіля для визначення показників курсової стійкості легкового автомобіля;

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА СТІЙКІСТЬ РУХУ

ЗРІВНЯННЯ ПЕРЕВАГ І НЕДОЛІКІВ РІЗНИХ ВИДІВ ШИН

ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

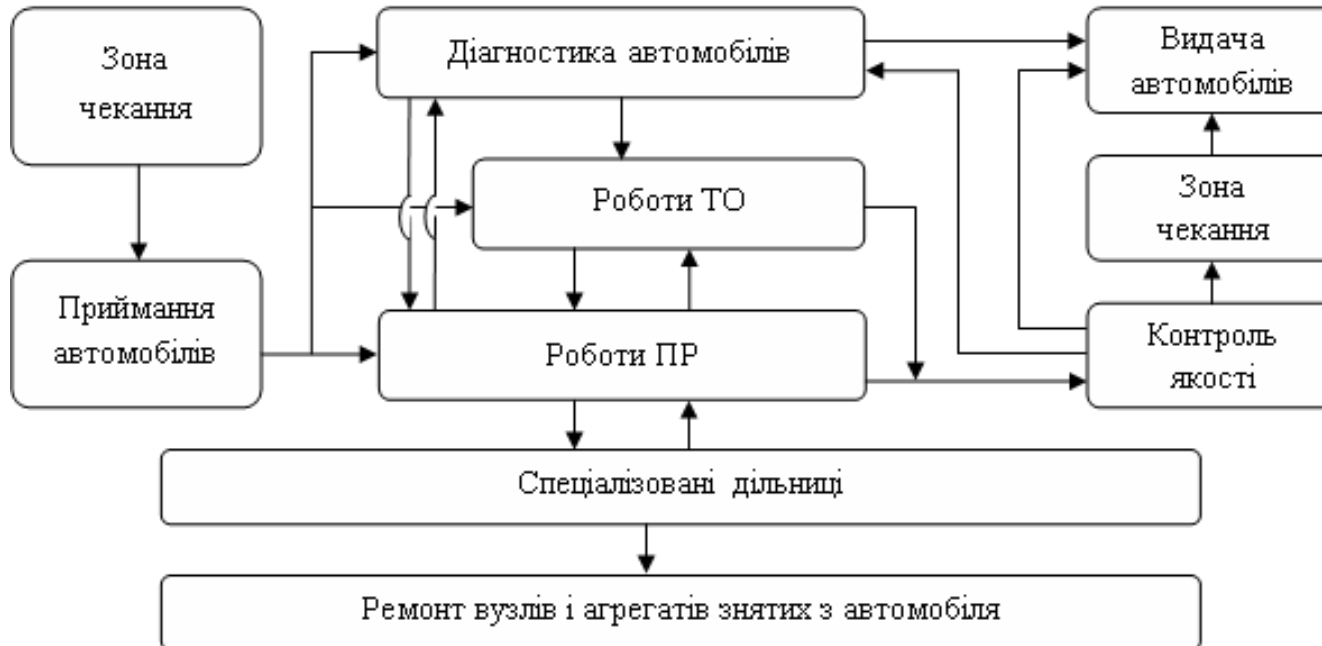
Зовнішній вигляд СТО

Діагностичні роботи :

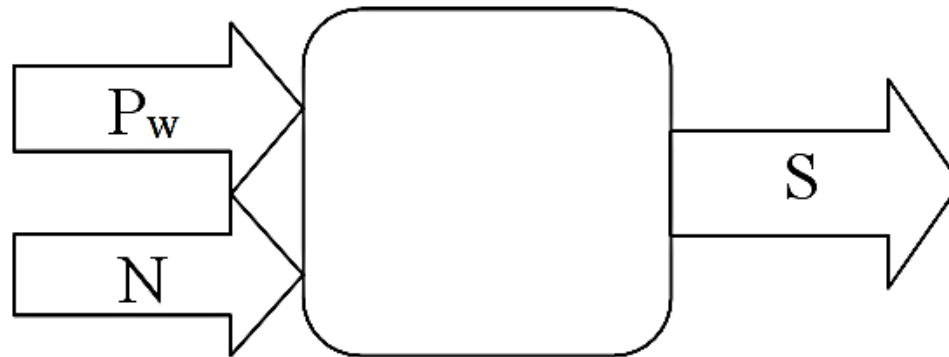
- комп'ютерне діагностування та ремонт автомобіля;
- діагностика та ремонт ходової частини автомобіля;
- діагностування та регулювання кутів встановлення коліс (розвал сходження);
- передпродажне діагностування автомобілів.

Схема технологічного процесу ТО і ПР автомобілів на СТО

МОДЕЛІ ДЛЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ТИСКУ ПОВІТРЯ І НАВАНТАЖЕННЯ ШИНИ НА ПЛОЩУ КОНТАКТА

Модель експерименту

Лінійна модель дисперсійного аналізу

$$y_{ij} = \mu + \alpha_i + \beta_j + \varepsilon_{ij}$$

де y_{ij} – значення функції відгуку (площі контакту), що отримане в результаті проведення досліду з i -им, j -им рівнями, відповідно, факторів А і В;

μ – загальний ефект у всіх дослідах (дійсне середнє сукупності, з якої отримана вибірка);

α_i – ефект рядка, дисперсія, що отримана за рахунок зміни фактора А (навантаження на колесо);

β_j – ефект колонки, дисперсія, що отримана під впливом зміни фактора В (тиск повітря);

ε_{ijk} – дисперсія, що викликана помилкою експериментального дослідження.

АВТОМОБІЛЬ ТА ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ

Skoda Octavia A5 2012

Шина встановлена на автомобілі,
Continental Sport Contact 2

Домкрат

Колесо, вивішене за допомогою домкрата

РЕЗУЛЬТАТИ ВИМІРЮВАННЯ

Таблиця дисперсійного аналізу

№ з/п	Джерело мінливості	Число ступенів свободи	Сума квадратів	Середній квадрат	Розрахунковий критерій	Табличний критерій Фішера
1	Фактор А	$n - 1 = 4 - 1 = 3$	124984	$124984 : 3 = 41661$	2,36	4,76
2	Фактор В	$n - 1 = 3$	2766172	$2766172:3=922057$	52,29	4,76
3	Помилка	$(n - 1)(n - 2) = 3 \cdot 2 = 6$	105814	$105814 : 6 = 17635$		
	Разом:	$(n2 - 1) = 16 - 1 = 15$	2996970			

На основі аналізу даних таблиці можна зробити наступні висновки:

- тиск повітря (фактор А), при його зміні від 0,18 до 0,21 МПа, на величину площі контакту впливає не значуще; критерій Фішера $F_p < F_T$ при отриманій величині помилки;
- навантаження на колесо впливає на площу контакту значуще; критерій Фішера $F_p > F_T$.

МАТРИЦЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ ТА ОТРИМАНІ ПОКАЗНИКИ

<u>Тиск повітря</u> в <u>шині</u> (МПа)	P_{w1}		P_{w2}		P_{w3}		P_{w4}	
	1,8		1,9		2,0		2,1	
<u>Навантаження</u> на <u>косолецо</u> (число пас.)								
0	5567 ¹		5152 ¹	3	4737 ¹	1	4594 ¹	
1	5699 ¹		5237 ¹	5	4826 ¹		4672 ¹	4
2	5872 ¹	0	5383 ¹		4916 ¹	6	4758 ¹	
3	5964 ¹	2	5516 ¹		5006 ¹		4824 ¹	

АНАЛІЗ ОТРИМАНИХ ПОКАЗНИКІВ

Якщо різниця між середніми значеннями рівнів більш відповідного найменшого значимого рангу, то відмінність між середніми значуща

$$E_1 = \bar{B}_4 - \bar{B}_1 = 158 - (-149) = 307 > 240 - \text{відмінність значуща.}$$

$$E_2 = \bar{B}_4 - \bar{B}_2 = 158 - (-62) = 220 < 236 - \text{відмінність незначуща.}$$

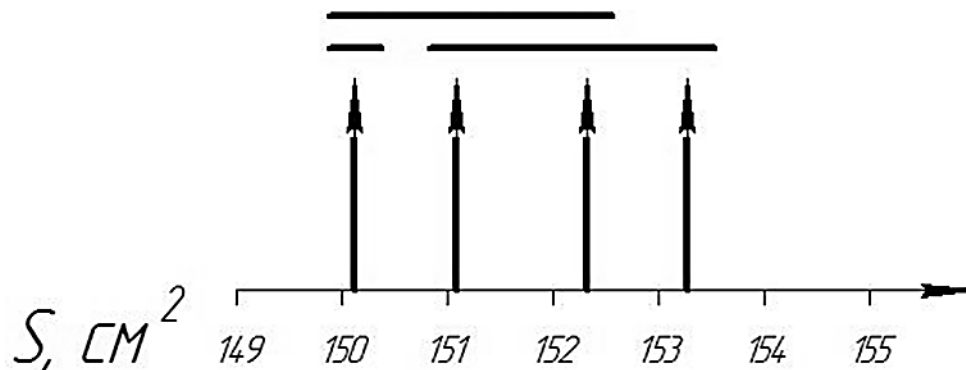
$$E_3 = \bar{B}_4 - \bar{B}_3 = 158 - 62 = 96 < 228 - \text{відмінність незначуща.}$$

$$E_4 = \bar{B}_3 - \bar{B}_1 = 62 - (-149) = 211 < 236 - \text{відмінність незначуща.}$$

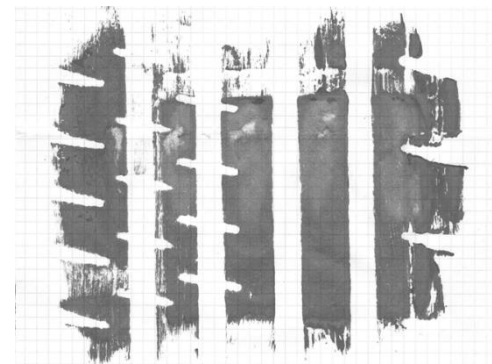
$$E_5 = \bar{B}_3 - \bar{B}_2 = 62 - (-62) = 124 < 228 - \text{відмінність незначуща.}$$

$$E_6 = \bar{B}_2 - \bar{B}_1 = -62 - (-149) = 87 < 228 - \text{відмінність незначуща.}$$

Аналіз за критерієм Дункана

Відбиток плями контакту

МЕТОД ДІАГНОСТУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО СТАНУ ШИН

Радіальний прогин

$$r = \frac{Q}{2\pi \sqrt{2RD}(P_w + P_0)} + \sqrt{\left[\frac{Q}{2\pi \sqrt{2RD}(P_w + P_0)} \right]^2 + \frac{\Psi_1 h Q}{\Psi \Psi_2 \pi E \sqrt{2RD}}},$$

де Ψ_1 – коефіцієнт, що враховує нерівномірність розподілу тисків по площі контакту

Ψ_2 – коефіцієнт жорсткості зв'язку поперечної деформації шини;

Ψ - коефіцієнт насиченості рисунка протектору;

h - висота рисунка протектору;

E - модуль пружності матеріалу протектору;

Q - навантаження на колесо;

P_0 - показник жорсткості каркасу;

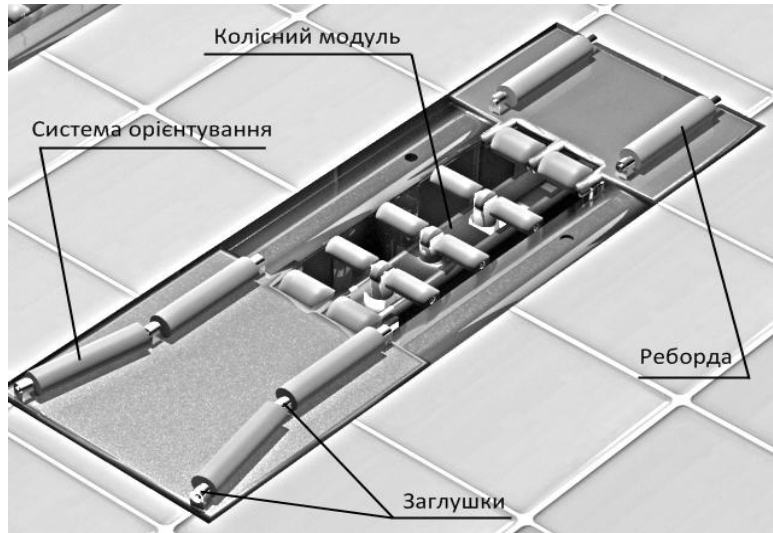
P_w - тиск повітря в шині;

D – зовнішній діаметр шин;

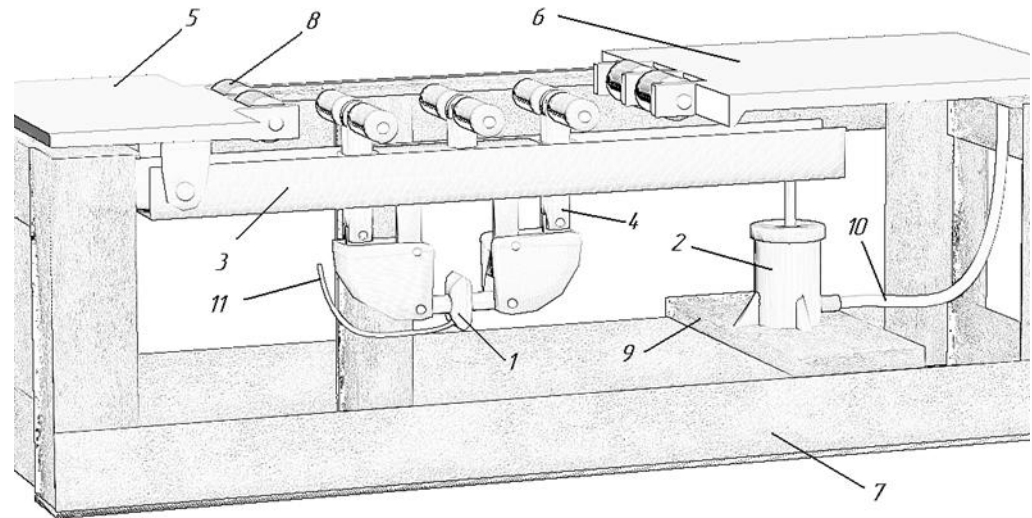
R – радіус кривизни протектора.

МЕТОД ДІАГНОСТУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО СТАНУ ШИН

Структура стану

Загальний вигляд стану для контролю стану шин

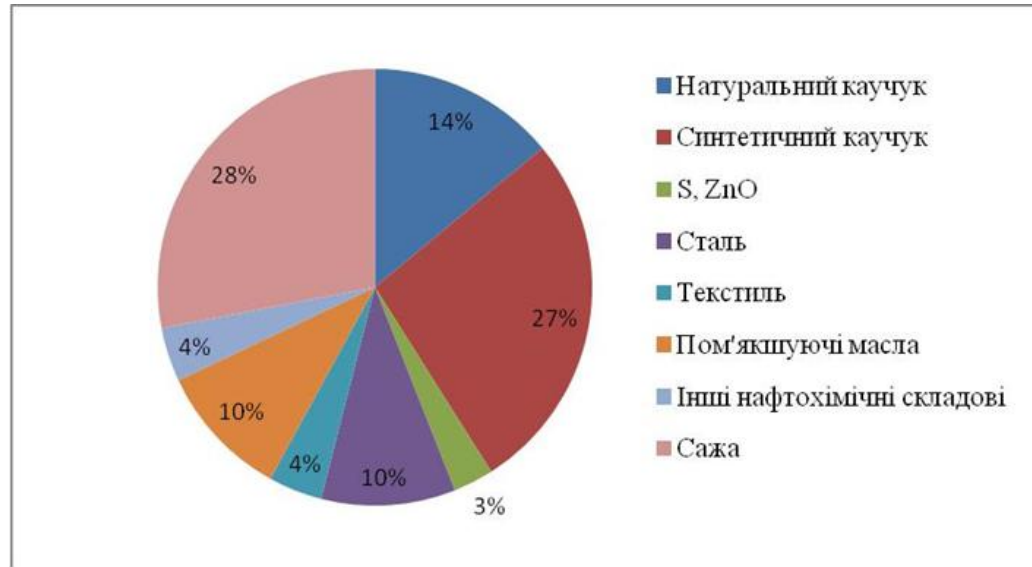

Колісний модуль містить в собі наступні основні елементи:

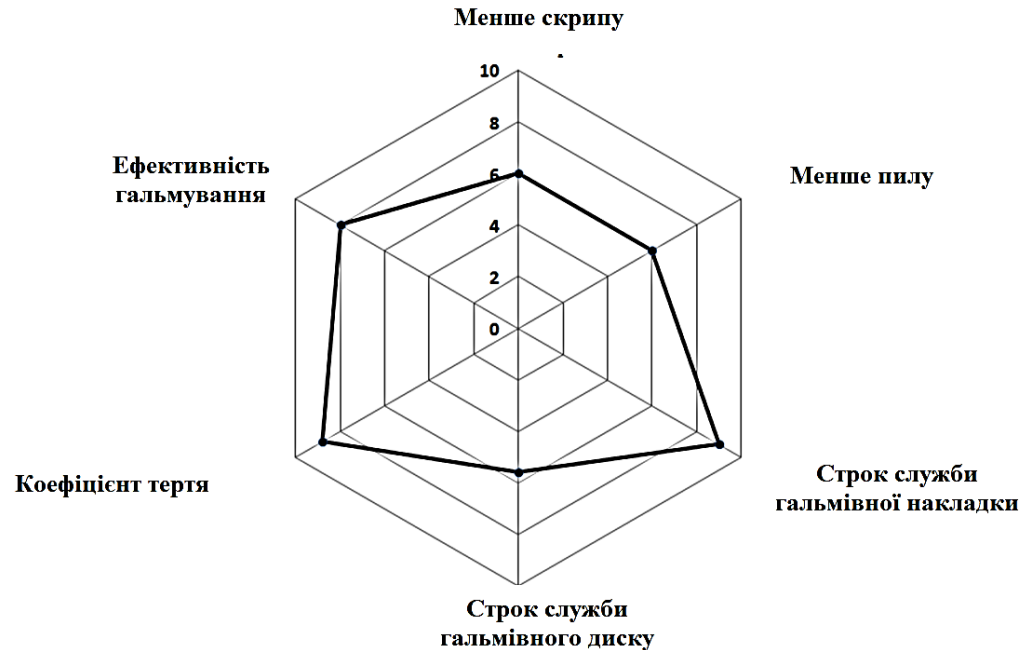
раму 7; дві сталеві плити 5 і 6, що закінчуються осями з роликами 8; сталевого важеля 3; пневматичний циліндр 2; датчик 1; важелі з роликами 4.

ХІМІЧНИЙ СКЛАД ШИНИ Й ГАЛЬМІВНИХ НАКЛАДОК

Хімічний склад
автомобільної
шини

Результат тестів дискових
колісних механізмів
автотранспортних засобів з
напівметалевих
гальмівними накладками

ВИСНОВКИ

- ❑ Визначені та аналітично досліджені фактори, які мають вплив на курсову стійкість руху з виокремленням дії структури протектора шини.
- ❑ Проведений експеримент для визначення в якості жорсткісного діагностичного параметру площі контакту шини з опорною поверхнею. За результатами наступного дисперсійного аналізу, означена площа визнана недостатньо чутливим жорсткісним діагностичним параметром.
- ❑ Вибраний діагностичний стенд, що може дозволити виконати діагностування експлуатаційного стану шин за величиною радіального прогину еластичного рушія з наступним визначенням прогнозу зі стійкості руху автомобіля.
- ❑ Сформовано коефіцієнт для оцінки рівня еластичності шини. Виконана оцінка дії на людину і довкілля фрикційного матеріалу протектора шин та гальмівних накладок.